EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 12 03
COM(2025) 688 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Komisijos derybų eksporto kreditų srityje, teikiama pagal Reglamentą (ES) Nr. 1233/2011

1. Įvadas

2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB[1], I priede numatyta, kad Europos Komisija informuoja Europos Parlamentą apie derybas, susijusias su oficialiai remiamais eksporto kreditais. Šioje ataskaitoje apžvelgiami pagrindiniai eksporto kreditams taikomų tarptautinių taisyklių pokyčiai, įvykę per 2024 m. (nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.).

Nuo XX a. aštuntojo dešimtmečio pabaigos **EBPO susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų** (toliau – Susitarimas) įgyvendinimo veikla – pagrindinis tarptautinių eksporto kreditų taisyklių forumas[2]. Be eksporto kreditų sandorių bendrųjų taisyklių, į Susitarimą taip pat įtraukti vadinamieji sektorių susitarimai, apimantys specialias konkretiems pramonės sektoriams ir konkrečių rūšių veiklai taikomas finansavimo taisykles, be kita ko, nustatytas Sektorių susitarime dėl klimato kaitos (CCSU), Laivų sektorių susitarime (LSS) ir Sektorių susitarime dėl orlaivių (SSO).

2. Ataskaitinio laikotarpio pokyčiai EBPO

Reikšmingiausi šio ataskaitinio laikotarpio pokyčiai: peržiūrėtas Susitarimo 6 straipsnis, siekiant anglimis kūrenamų elektrinių projektų draudimą išplėsti įtraukiant visus iškastinio kuro projektus; pradėtos diskusijos dėl konkrečių socialinės infrastruktūros ir paramos besivystančioms šalims finansavimo sąlygų; peržiūrėtos CCSU projektų kategorijos; 2024 m. kovo 15 d. surengus pirmąjį Laivų statybos komiteto neoficialios ekspertų grupės (NEG) posėdį pradėtos diskusijos dėl LSS dalinio pakeitimo, visų pirma siekiant atsižvelgti į netaršius ir mažataršius laivus; 2024 m. lapkričio 18 d. sukurta ekspertų grupė, kuriai pavesta peržiūrėti SSO Keiptauno konvencijos sąrašą (toliau – KK ekspertų grupė). Toliau paminėti kiti svarbūs pokyčiai.

Parama iškastiniam kurui

Atsižvelgdama į pasiūlymą, kurį 2022 m. liepos mėn. ES pateikė dalyvėms dėl Susitarimo 6 straipsnio peržiūros, kad anglimis kūrenamų elektrinių projektų draudimas būtų išplėstas ir apimtų visą iškastinį kurą, (įskaitant energinių anglių kasybą ir transportavimą, žalios naftos ir gamtinių dujų žvalgymą, gavybą, transportavimą, saugojimą, rafinavimą ir paskirstymą energetikos sektoriui ir elektros energijos gamybą netaikant taršos mažinimo priemonių) ir į 2023 m. lapkričio mėn. atnaujintą pasiūlymą, kuriame pateikiama daugiau informacijos apie šį požiūrį, 2024 m. kovo mėn. ES pateikė naują pasiūlymą dėl 6 straipsnio peržiūros. Šiame pasiūlyme numatoma, kad dalyvės neturėtų teikti oficialiai remiamų eksporto kreditų ar sąlygotosios pagalbos iškastinio kuro energetikos sektoriui, nebent esama tam tikrų aiškiai apibrėžtų aplinkybių, kuriomis laikomasi šilimo ribojimo iki 1,5 °C ir prisidedama prie Paryžiaus susitarimo tikslų.

[1] OL L 326, 2011 12 8, p. 45.

[2] Šiuo metu Susitarimo dalyvių yra 11: Australija, ES, Japonija, Jungtinė Karalystė, Jungtinės Valstijos, Kanada, Korėja, Naujoji Zelandija, Norvegija, Šveicarija ir Turkija.

Atsižvelgiant į kitus dalyvių pasiūlymus ir rekomendacijas, 2024 m. lapkričio 24 d. buvo pateiktas naujas bendras pasiūlymas ir dalyvių paprašyta iki gruodžio mėn. vidurio pateikti pastabų. Iki metų pabaigos dalyvėms nepavyko susitarti, tačiau diskusijos tęsėsi ir 2025 m.

Susitarime nustatytos pradinės įmokos taisyklės

Kadangi numatyta, kad 2023 m. gruodžio mėn. dalyvių sutartos lankstumo nuostatos, pagal kurias laikinai leidžiama sumažinti sandoriams II kategorijos šalyse taikomus pradinės įmokos reikalavimus nuo 15 proc. iki 5 proc., nustos galioti 2024 m. gruodžio 13 d., kilo diskusijos dėl to, ar šios nuostatos turėtų tapti nuolatinėmis, įskaitant tai, ar jos galėtų būti iš esmės taikomos socialinei infrastruktūrai. Atsižvelgdama į tai ES pateikė dokumentą, kuriame raginama atlikti faktais pagrįstą įvairių Susitarimo suinteresuotųjų subjektų poreikių ir tikslų analizę, siekiant užtikrinti, kad dėl galimų pradinės įmokos taisyklių pokyčių būtų sprendžiama laikantis esminių EBPO principų, pavyzdžiui, dėl privačiojo kapitalo pritraukimo, tvarios skolinimo praktikos ir sąžiningų vienodų sąlygų.

Po dalyvių diskusijų prieita išvados, kad dalyvės nelinkusios šiuo konkrečiu metu nutarti, kad pradinės įmokos lankstumo nuostatos taptų nuolatinėmis, ir kad jos atitinkamai nustos galioti 2024 m. gruodžio 13 d. Vis dėlto dalyvės pažymėjo, kad diskusijos dėl pradinės įmokos sumažinimo ir socialinės infrastruktūros yra susijusios su platesniu paramos besivystančioms šalims didinimo klausimu ir susitarė tęsti diskusijas dėl to, kaip geriausiai atsižvelgti į šį platesnį klausimą.

Su prekyba susiję pagalbos klausimai

2024 m. pabaigoje EBPO sekretoriatas pateikė pasiūlymą į Susitarimą įtraukti ataskaitų teikimo reikalavimus ir įsipareigojimą taikyti tarptautinius konkurencinius viešuosius pirkimus, kai teikiami nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi (OPV) kreditai, numatyti Susitarime dėl nesąlygotosios OPV kreditų. Dalyviai paragino EBPO sekretoriatą 2025 m. kovo mėn. posėdžiui parengti teksto projektą.

Be to, pradėtos diskusijos dėl Susitarime nustatytos sąlygotosios pagalbos sandorių lengvatų dalies apskaičiavimo metodikos peržiūros. Šią XX a. dešimtajame dešimtmetyje sukurtą metodiką gali tekti atnaujinti, kad būtų atsižvelgta į šiandienos realijas.

Sektorių susitarimai

Sektorių susitarimas dėl klimato kaitos (CCSU)

2024 m. su CCSU susijusi veikla daugiausia buvo skirta keturioms sektorių grupėms:

- 1 grupė. Sektoriai, kurių atžvilgiu ne visos nuostatos jau nustatytos, (nėra apibrėžčių ar standartų) – H kategorijos 4 tipo projektai (mažataršis vandens transportas) ir J kategorijos projektai (švaraus skystojo ir dujinio kuro gamyba). Kalbant apie H kategorijos projektus, dalyvės susitarė palaukti, kol bus baigtas Laivų statybos komiteto neoficialios ekspertų grupės (NEG) darbas, prieš nuspręsdamos dėl tolesnių veiksmų, susijusių su šios klasės projektais. Kalbant apie J kategorijos projektus, neapsispręsta dėl vietos įrašytinai I priedo nuostatai pašalinimo, taigi diskusijos tęsiamos.

- 2 grupė. Sektoriai, kuriems taikoma laikino galiojimo sąlyga ir kurių galiojimas turėjo baigtis iki 2024 m. birželio 30 d. (G kategorijos projektai (mažataršė gamyba) ir I kategorijos projektai (švarios energijos naudingosios iškasenos ir rūdos)). Dalyvės susitarė nenaikinti šių Susitarimo projektų kategorijų ir ne vėliau kaip 2026 m. birželio 30 d. atlikti iki to laiko parengtų tarptautinių standartų peržiūrą ir nuspręsti, ar juos įtraukti.

- 3 grupė. Senieji sektoriai – B kategorijos projektai (iškastinio kuro jėgainių pertvarkymas ir iškastinio kuro pakeitimas) ir C kategorijos projektai (energijos vartojimo efektyvumas). Šie sektoriai buvo aptarti peržiūrint 6 straipsnį (žr. pirmiau).

- 4 grupė. Kiti sektoriai – D kategorijos projektai (anglies dioksido surinkimas, naudojimas ir saugojimas), E kategorijos projektai (energijos perdavimas, paskirstymas ir kaupimas) ir F kategorijos projektai (švarus vandenilis ir amoniakas). Buvo iškelta klausimų, susijusių su šių projektų kategorijų aiškinimu ir pradėtos diskusijos dėl galimo CCSU I priedėlio teksto pakeitimo.

Laivų sektorių susitarimas (LSO)

Pirmasis Laivų statybos komiteto neoficialios ekspertų grupės (NEG) posėdis įvyko 2024 m. kovo 15 d., o vėliau grupė posėdžiavo 2024 m. birželio 21 d. ir 2024 m. lapkričio 22 d. Diskusijose daugiausia dėmesio skirta netaršių ir mažataršių laivų apibrėžimui ir konkrečių šių laivų finansavimo sąlygų nustatymui.

Siekiant padėti tikslingai rengti ir vesti diskusijas, ekspertų buvo paprašyta pateikti pranešimus įvairiomis temomis, be kita ko, dėl Tarptautinės jūrų organizacijos strategijos ir vandens transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo indeksų, taip pat dėl galiojančių vandens transporto tvaraus finansavimo taksonomijų. Delegacijų taip pat buvo paprašyta pristatyti savo laivų finansavimo praktiką, kad būtų galima geriau suprasti ir nustatyti įvairią EKA praktiką.

Remdamasi šiomis diskusijomis, 2024 m. lapkričio mėn. ES pateikė pasiūlymą įtraukti Susitarimo komercinių palūkanų orientacinių normų (CIRR) režimą į LSO, kadangi panašu, kad nėra aiškios priežasties, kodėl standartiniams Susitarimo sandoriams ir laivų sandoriams pagal LSO turėtų būti taikomi skirtingi CIRR režimai.

Diskusijos dėl vandens transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir LSO CIRR reformos buvo tęsiamos 2025 m.

Sektorių susitarimas dėl orlaivių (SSO)

2022 m. lapkričio 18 d. įvykusiame 73-iajame susitikime dalyvės pradėjo svarstyti, kaip peržiūrėti valstybių, kurios atitinka reikalavimus dėl minimalių priemokų normų sumažinimo, sąrašą (toliau – Keiptauno konvencijos sąrašas arba KK sąrašas), nes šis sąrašas buvo atnaujintas tik įtraukiant vieną naują valstybę ir nė viena valstybė niekada nebuvo pašalinta ar net peržiūrėta po to, kai buvo įtraukta. Po šių diskusijų 2024 m. lapkričio 18 d. 75-ajame SSO dalyvių susitikime buvo įsteigta KK ekspertų grupė, kuri padės dalyvėms peržiūrėti KK sąrašą. Vis dar vyksta diskusijos dėl to, kaip geriausiai vykdyti šią peržiūrą.

2024 m. lapkričio 18 d. ES pateikė SSO dalyvėms pasiūlymą pritaikyti sraigtasparniams SSO sąlygas, visų pirma dėl paramos teikimo iki kredito pradžios. Diskusijose taip pat aptarta galimybė keisti SSO nuostatas dėl techninės priežiūros remonto ir kapitalinio remonto sutarčių, taip pat tvarios aviacijos ir eksporto kreditų paskatos aviacijos priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti.

Kiti pokyčiai

CIRR reforma

2021 m. nustojus taikyti LIBOR, 2023 m. lapkričio mėn. 159-ajame susitikime dalyvės susitarė vieniems metams (t. y. iki 2025 m. liepos 14 d.) pratęsti laikinos 100 bazinių punktų CIRR normos maržos galiojimą (ji turėjo nustoti galioti 2024 m. liepos 14 d.), kad turėtų laiko apsvarstyti labiau nuolatinio pobūdžio sprendimą, kuriuo eksportuotojams, pirkėjams ir suinteresuotiesiems subjektams būtų užtikrintas nuspėjamumas. 2024 m. dalyvės nepateikė jokių alternatyvių pasiūlymų ir šis klausimas buvo paliktas 2025 m. kovo mėn. posėdžio darbotvarkėje.

Bendrosios linijos

2024 m. dalyvės pasiūlė tik vieną bendrąją liniją. 2024 m. gruodžio 19 d. pasiūlyta ir vėliau dalyvių patvirtinta bendrąja linija siekiama padidinti vietos išlaidų paramą perkėlimo išlaidoms, susijusioms su Jaundės Nsimaleno greitkeliu Kamerūne, apmokėti. Bendroji linija įsigaliojo 2025 m. sausio 31 d. ir nustos galioti 2027 m. sausio 30 d.

Komisija tinkamai informuos Europos Parlamentą apie naujausius pokyčius.